

ELŐZMÉNYEK ÉS A TERVET KÉSZÍTŐ SZAKÉRTŐI CSOPORT

Jelen terv a NAVA működésének és intézményi felépítésének elveit és főbb vonalait tartalmazza. A NAVA tevékenységét tekintve példa nélküli vállalkozás Magyarországon, működési elveire és felépítésére nézve nem találunk itthoni referenciákat. A külföldi referenciák is csak részben lehetnek irányadóak, mivel mindegyik más jogi és technológiai környezetben működik, és a magyarországinál összehasonlíthatatlanul nagyobb anyagi háttérrel rendelkeznek.

A terv a következő előzményekre épül:

- BME Informatikai Központ NAVA Előkészítő tanulmány (2000)
- BME Informatikai Központ NAVA Megvalósíthatósági tanulmány (2001)
- BME Informatikai Központ NAVA Pilot rendszer (2001)
- Neumann-Ház NAVA előkészítő projekt dokumentumai (2002)

A fenti tanulmányok és projektek a következő állami intézmények támogatásával, illetve megrendelésére készültek:

- Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
- ORTT
- Informatikai Kormánybiztosság

Ezekben a projektekben összességében mintegy 50 fő vett részt közvetlen munkával. A szakmai konzultációkban ennél háromszor több szakember vett részt a közgyűjteményi, az informatikai, a távközlési, az audiovizuális, és a média archiválási területről.

A külföldi referenciák tekintetében elsősorban a franciaországi INA tapasztalatait és a digitális archiválásra vonatkozó elképzeléseit vettük figyelembe.

Az előzményként figyelembe vett tanulmányok mindegyike széles szakmai bázisra épült, ezért adottnak tekinthettük a NAVA szükségességét és alapelveit illető évek óta fennálló szakmai konszenzust. Ugyanakkor nagyon fontosnak tartottuk, hogy a végső intézményi- és folyamatterv továbbra is az érintett szakmák legavatottabb, nagy tapasztalattal rendelkező képviselőinek közreműködésével jöjjön létre. A csoport résztvevői lefedik a média és az államigazgatás azon területeit, amelyek a legnagyobb kompetenciával rendelkeznek a NAVA feladatainak meghatározását illetően. Többben a folyamattervező csoportból évek óta aktív résztvevői a NAVA előkészítésének.

A folyamattervező csoport tagjai:

Cséve Magdolna a Magyar Rádió archívumának igazgatója

Dunavölgyi Péter a Magyar Televízió archívumának igazgatóhelyettese

Hanák Gábor az OSZK történelmi interjúk tárának vezetője

Kovács András Bálint az IHM NAVÁ-ért felelős megbízottja, a BME NAVA projektjének tagja

Rónai Iván a NKÖM közgyűjteményekért felelős helyettes államtitkár titkárságának vezetője

Skaliczki Judit a NKÖM könyvtári osztályvezetője

Székely Gabriella a NKÖM tanácsadója

Tószegi Zsuzsa a Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ Kht. volt igazgatója, a NAVA előkészítő projekt volt vezetője

A „folyamattervező” csoport szorosan együttműködött a jogi szakértőkkel és a műszaki tervező csoporttal. Szakértői részanyagaik az üzleti terv alapját képezik.

A NAVA CÉLJA

A NAVA létrehozásának értékszempontját így határozhatjuk meg:

az elektronikus médiában (analóg és digitális televízió és rádió) keletkező audiovizuális termékek a nemzeti kulturális és történelmi örökség részét képezik, a nemzeti kultúra és történelem dokumentumai, ezért megőrzésük a jövő számára és hozzáférhetővé tételük a kutatás és az oktatás céljaira ugyanolyan fontos, mint a nyomtatványoké, a képzőművészeti alkotásoké, a filmeké és a zeneműveké.

A NAVA a magyarországi műsorszolgáltatók által sugárzott műsorszámokat

- Rendszeresen és üzemszerűen gyűjti és tárolja
- Tartalmi leíróadatokkal ellátja (feldolgozza)
- A nyilvánosság számára oktatási és kutatási célra hozzáférhetővé teszi

A NAVA ezt a feladatát digitális, informatikai környezetben látja el, minek következtében a rögzített műsorszámok

- Digitális feldolgozásra kerülnek
- Digitálisan tárolódnak
- A hozzáférhetővé tétel on-line digitális formában történik

A NAVA működése során létrejövő gyűjtemény közgyűjtemény és állami tulajdont képez. A gyűjteményre - ha ezt más jogszabály másképp nem szabályozza - a könyvtári közgyűjteményekre vonatkozó jogszabályokat kell alkalmazni.

Külföldi példák

Általánosságban elmondható, hogy az EU egyre több országában létesülnek hasonló funkciójú archívumok. Az általános tendencia az, hogy az összes nagy nemzeti televíziós és rádióállomás műsorait egyetlen központi archívum őrizze függetlenül a műsorszolgáltatók saját archívumaitól. Angliában például a BFI film és televízió archívuma a BBC minden műsorából kap egy példányt, miközben a BBC saját archívummal dolgozik. Hollandiában az 1997-ben alakult NAA viszont az összes holland műsorszolgáltató központi archívumaként működik. Nem minden országban szabályozza ezt a tevékenységet törvény vagy rendelet. Franciaországban és Svédországban jogszabály írja elő a kötelező példány szolgáltatást, Hollandiában és Angliában viszont a műsorszolgáltatók és az archívum közötti, az állam által jóváhagyott megállapodás alapján történik a gyűjtés. Ezek a különbségek alapvetően az adott ország jogszokásain múlnak, de annyi bizonyosan elmondható, hogy mivel állami részvétel nélkül a központi műsorszolgáltatói archiválás sehol sem oldható meg, a műsorszolgáltatók és az archívumok kapcsolata mindenütt államilag garantált.

A másik megfigyelhető fő tendencia, hogy ezek a központi archívumok elsősorban a nyilvános kutatás célját szolgálják, és csak másodsorban a gyártást és újrafelhasználást. Minden általunk vizsgált esetben találkoztunk a nyilvános könyvtári szolgáltatással, mint ezen intézmények alapfunkciójával. Másodlagos, technológiai kérdés, hogy konkrétan on-line vagy off-line szolgáltatást valósítanak-e meg, a tendencia viszont egyértelműen az on-line szolgáltatás felé mutat, tehát a mi számunkra is ez kell, hogy irányadó legyen.

Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium és a NAVA

Az informatikai és hírközlési miniszter feladat- és hatásköréről szóló 141/2002. (VI.28.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Stat.r.) 4. § (4) bekezdés f) és g) pontja szerint „a miniszter gondoskodik a nemzeti kulturális örökség digitális megőrzésének módjáról, eszközeiről, módszereiről és informatikai szakmai tartalmának meghatározásáról, együttműködve a nemzeti kulturális örökség miniszterével”, - továbbá „gondoskodik a digitális szöveg- és képpublikálás, hang- és mozgókép sugárzás szakmai és jogi feltételeiről, ugyancsak együttműködve a nemzeti kulturális örökség miniszterével”.

A mozgóképről szóló 2004. évi II. törvény által a „Muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről” szóló 1997. évi CXL. törvény módosított 59. § (5) bekezdése szerint: „Az informatikai és hírközlési miniszter külön jogszabályban meghatározottak szerint működteti a Nemzeti Audiovizuális Archívumot (továbbiakban: NAVA). A NAVA szakmai felügyeletét az informatikai és hírközlési miniszter, valamint a nemzeti kulturális örökség minisztere közösen látja el.”

A NAVA ÉS A KÖZGYŰJTEMÉNYEK KAPCSOLATA

A NAVA dokumentumai hozzáférhetővé kell, hogy váljanak minden nyilvános szolgáltatást nyújtó könyvtáron és közgyűjteményen keresztül. Azaz, minden megyei, városi, községi, felsőoktatási, országos szakkönyvtári stb. könyvtár számára.

A hozzáférést dedikált hálózaton keresztül, jogszabályban meghatározott technológiai és biztonsági előírások mellett on-line kell biztosítani a NAVÁ-nak. A kutatóhelyek munkaállomásainak kialakítása (hw/sw beszerzés, a munkaállomás elhelyezése és a telekommunikációs kapcsolat biztosítása) az egyes kutatóhelyek feladata.

A NAVA GYŰJTŐKÖRE

Fő szabály szerint a NAVA gyűjti, archiválja és feldolgozza a magyarországi országos földfelszíni terjesztéssel nyilvánossághoz közvetítésre került, illetőleg a közszolgálati műsorszolgáltatás keretében magyarországi előállítású műsorszámokat, illetve azok bármilyen módon rögzített példányait, amelyekre nézve a szolgáltató rendelkezik a műpéldányok terjesztését, ezáltal kötelespéldánykénti szolgáltatását is lehetővé tevő felhasználási joggal. Ezeket a műsorszámokat a műsorszolgáltatónak a kötelespéldány szolgáltatás keretében kell szolgáltatnia a NAVA részére.

A magyarországi előállítású audiovizuális műsorszám azt jelenti, hogy a mű megalkotásában közreműködők többsége magyarországi lakóhellyel rendelkező természetes személy, vagy Magyarországon székhellyel rendelkező jogi személy, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, és egyben a következő feltételek bármelyikének megfelel:

- előállítója (producere) magyar állampolgár, vagy magyarországi lakóhellyel rendelkező természetes személy, illetve magyarországi székhelyű jogi személy, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, vagy
- előállítását magyar előállító felügyeli, és ténylegesen ellenőrzi, vagy
- koprodukciós szerződés keretében állították elő és az előállítási költségek nagyobb részét a magyar előállító(k) fedezik;

Magyar vonatkozású audiovizuális műsorszám (hungaricum): a Magyarország mindenkori területén megjelent minden, továbbá a külföldön magyar nyelven, magyar szerzőtől, illetőleg magyar vonatkozású tartalommal keletkezett audiovizuális műsorszám, függetlenül attól, hogy nyilvánosságra hozták-e vagy sem.

Közszolgálati műsorszámok

A 96. évi A rádiózásról és televíziózásról szóló törvény 2. § 19. pontja határozza meg a közszolgálati műsorszámot:

„Közszolgálati műsorszám: a műsorszolgáltató vételkörzetében (országos, körzeti, helyi) élő hallgatók, nézők tájékoztató, kulturális, állampolgári, életviteli szükségleteit, igényeit szolgáló műsorszám, így különösen:

- a) a művészeti alkotás, az egyetemes, a magyar és a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek kultúráját, valamint a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek életét, a kisebbségi álláspontokat bemutató közlés,
- b) oktatási, képzési célú ismeretek közzététele,
- c) tudományos tevékenység és eredmények ismertetése,
- d) a vallásszabadság megvalósulását szolgáló, valamint az egyházi és a hitéleti tevékenységet bemutató műsorok,
- e) a gyermek- és ifjúsági műsorok, valamint a gyermekvédelem céljait szolgáló ismeretterjesztő, felvilágosító műsorok,
- f) a mindennapi életvitelt segítő, az állampolgárok jogi és közéleti tájékozódását szolgáló, az egészséges életmódot, a környezetvédelmet, a természet- és tájvédelmet, a közbiztonságot, a közlekedésbiztonságot elősegítő ismeretek terjesztése,
- g) az életkoruk, testi, szellemi vagy lelki állapotuk, társadalmi körülményeik következtében súlyosan hátrányos helyzetben lévő csoportok számára készített műsorszám,
- h) a hírszolgáltatás.”

Tehát, a közszolgálati műsorszámnak a nézők tájékoztató, kulturális, állampolgári, életviteli szükségleteit, igényeit kell szolgálnia. Ide sorolhatók a művészeti alkotások, az egyetemes és magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek életét, a kisebbségek álláspontját bemutató anyagok; az oktatási, képzési célú ismeretek közzététele; tudományos eredmények bemutatása; a vallási, gyermek- és ifjúsági műsorok; a mindennapi életvitelt, az állampolgári jogi és közéleti tájékozódást segítő, az egészséges életmódot, környezetvédelmet népszerűsítő műsorok; a hátrányos helyzetűek számára készített adások, valamint a hírszolgáltatás.

Konkrét műsorszámokra lefordítva:

híradók, hírmagazinok, nemzetiségi magazinok, vallási műsorok, közéleti talkshow-k, európai uniós-felvilágosító műsorok, bűnügyi magazinok, politikai vitaműsorok, külpolitikai magazinok, egészségügyi magazinok, fogyasztóvédelmi műsorok, jogi műsorok, kulturális-, sportesemények közvetítése, dokumentumfilmek, oktató- és tudományos ismeretterjesztő műsorok, rajzfilm-sorozatok, fikciós sorozatok, gyerek-magazinok, portréfilmek, parlamenti közvetítések, közérdekű közlemények.

Nem közszolgálati műsorszámok

Telefonos vetélkedők, stúdióban felvett vetélkedők, talk-show-k, szórakoztató show-k, zenés szórakoztató műsorok, valóság show-k, szappanoperák, sitcomok, kívánság-műsorok, reklámok, televíziós vásárlás, teleshop.

Az egyszerűség kedvéért foglaljuk össze, mi nem tartozik az audiovizuális archívum gyűjtőkörébe:

- mozi forgalmazásra készült magyar játékfilmek
- mozi forgalmazásra készült magyar animációs filmek
- mozi forgalmazásra készült magyar dokumentumfilmek
- külföldi játékfilmek

- külföldi dokumentumfilmek
- külföldi animációs filmek
- külföldi tévéfilmek
- külföldi tévésorozatok
- külföldi sportesemények közvetítése (ha nincs magyar résztvevő, tehát ha nem hungaricumról van szó)
- külföldi kulturális események közvetítése (ha nem hungaricum)
- külföldi vallási események közvetítése (ha nem hungaricum)

A magyar filmgyártás kötelempéldányainak gyűjtőhelye a Magyar Nemzeti Filmarchívum.

Miért gyűjtsük? A NAVA gyűjtési filozófiája

Indokoltnak látszik feltenni a kérdést: hogyan kerülhet a csizma az asztalra, a televíziózás nagyüzemében keletkező, sokszor hulladéknak minősíthető termék egy nemzeti közgyűjteménybe?! A válasz bonyolultabb annál, mint hogy kézenfekvő analógiával válaszoljunk: ahogyan a filléres ponyvaregény, az álnéven firkantott szerelmes füzet belopakodik a köteles példányokat nyilvántartó Széchényi könyvtár polcára, Kertész Imre és Esterházy Péter művei mellé. Ugyanis egyelőre még a legvacakabb irománynak is nagyobb a kulturális presztízse, mint a képernyőkön villódzó képeké, a filmnek is vagy fél évszázadra volt szüksége ahhoz, hogy önálló művészetként elfogadtassa magát.

A NAVA e kibővített gyűjtőkörének meghatározásakor, semmiképpen sem az érték, a minőség volt a vezérlő elv, hanem a tudományos munkát, a szociológiai, kultúrtörténeti kutatásokat elősegítő magyarországi audiovizuális dokumentum-bázis megteremtése.

Hiszen tudjuk - és sokan ezért is tartják felsőbbrendű művészetnek az irodalmat a betű kontra mozgókép csatában -, az irodalom aktívabb befogadást követel közönségétől, az olvasónak el kell képzelnie a leírtakat. A mozgókép, bármilyen hordozón kerül is a néző látóterébe, leszűkíti a fantáziát, adja magát, olyanak, amilyenek az alkotó az alkotás pillanatában elképzelte. Ez a rögzített időbeliség, történelmi konkrétság, miközben elszegényíti a képzelőerőt, sokkal pontosabban és hitelesebben dokumentálja a kort, amelyben a mű megszületett.

Ezért fontos számunkra:

- a valóságshow-k megőrzése, a korabeli emberi gesztusok, viselkedésformák, szófordulatok, öltözködés-kultúra kutatásához;
- a vetélkedők, a korra jellemző műveltség szint bizonyítékaként;
- a reklámok, (külföldiek és magyarok egyaránt, hiszen a reklám természetéből fakadóan csak a Magyarországon is vásárolható termékeket promotálják), a korszak fogyasztási javainak bemutatására;
- a talkshow-k, a kor emberét foglalkoztató legkülönbözőbb mentálhigiénés kérdések feltárására;
- a szappanoperák, a korszak jellemző hétköznapi konfliktusainak, azok megoldásának archiválására;
- a zenés, szórakoztató show-k, a szórakozási és szórakoztatási kultúra tanulmányozására.

A NAVA ADATFELDOLGOZÓ MUNKAFOLYAMATÁNAK MEGTERVEZÉSE

A NAVA első ütemben, az öt országos televíziós program és a három országos közszolgálati rádióprogram anyagát öleli fel. (5+3 programnak nevezhetjük a NAVA ezen szakaszának a törvény megszületése utáni munkáját.) A jelenlegi munka nemcsak az egyes intézményi, műsorszolgáltatói nehézségeket kerüli meg a törvénnyel, illetőleg a sugárzott programok rögzített változatának gyűjtésével és feldolgozásával, hanem a Kormány 60/1998 (III.27.) rendeletét - az úgynevezett kötelezpéldány-rendeletét - korrigáljuk. Ez a korrekció azért szükséges, mert ez a rendelet, a kor legértékesebb dokumentumok kötelezpéldány szolgáltatását kihagyja a jogi szabályozásból.

Az archiválás folyamata

Az 5+3 program, (ez alatt, mint fent jeleztük, a következőket értjük: Magyar Televízió 1-es, m2, Duna Televízió, RTL Klub, TV2, Magyar Rádió Kossuth, -Petőfi és -Bartók adója a fentiek alapján - a sugárzandó műsor elkészültének pillanatában, tehát akkor, amikor a programot nyilvánosságra hozza, (azaz elküldi a nyomtatott műsorújságok számára általában az adott műsor sugárzása előtt három héttel), a törvényből kötelezően elküldi műsorának előzetes anyagát a NAVA-nak. Ez az anyag szolgál az archivátorok számára előzetes információként, hogy az adás időpontjáig felkészüljenek arra a többlépcsős előválogatási munkára, amely a teljes műsorfolyamból megőrzendő és feldolgozandó - kiválasztott - anyagig terjed.

Meg kell különböztetni a teljes műsorfolyam rögzítését és archiválását a kötelezpéldány körbe eső dokumentumok feldolgozásától. A NAVA technológiájából adódóan a teljes 24 órás műsorfolyamot rögzíti, és ebből kerül kiválogatásra a feldolgozandó műsormennyiség. Azonban a teljes 24 órás műsorfolyam is megőrzésre kerül tagolatlan és szelektálatlan formában. Ehhez az anyaghoz kívülről nem lehet hozzáférni, és csupán a biztonsági tartalék feladatát szolgálja.

Első lépésben megjelölik, ami biztos nem része a feldolgozandó, gyűjtendő anyagnak.

Második lépésben meghatározzák az adók előzetes információi alapján, ami biztos része a gyűjteménynek.

Ezen előzetes munkaterv alapján az adás rögzített folyamatában ellenőrzik a köztes, vitás programokat, különös tekintettel az előre be nem jelentett műsorváltozásra, minden élőben közvetített programra, valamint arra, hogy a műsorváltozásokat az egyes televíziók illetve rádiók honlapjaikon már jelölik, igaz, az csak az adást megelőzően, néhány órával, vagy csak néhány perccel.

Összefoglalva tehát a műsorszolgáltatók legmegbízhatóbb információja a programról, a sugárzása előtt néhány órával, a saját honlapjukon jelenik meg.

A NAVA-nak el kell érnie, hogy a műsorszolgáltatók ugyanebben az időben a NAVA-t is értesítsék ezekről a változásokról.

A közműsor-szolgáltatás teljesítéseiről a műsorszolgáltatók előzetesen értesítik a NAVA-t, műsor-önbesorolási tervükről, illetve annak műsorfolyamban történő megvalósításáról.

A közműsornak minősített saját gyártású műsoraikat különös gonddal kell megvizsgálni, gyűjteni, feldolgozni. A Nemzeti Audiovizuális Archívumnak az értékek őrzése és feldolgozása mellett, az így kialakult helyzet kutatására alkalmas adatbázist is rendelkezésére kell állítani a kutatóknak.

A megőrzésre és a feldolgozásra összegyűjtött programokat a hozzárendelt érkeztetési adatbázissal a megvalósíthatósági tanulmányban megfogalmazott, megvitatott szempontok szerint dolgozzuk fel.

Érkeztetés alatt a könyvtárakban szokásos kötelezpéldányi érkeztetési besorolást értjük. Ebben az esetben még nagyobb hangsúlyt kap a műsorszolgáltatóktól beérkezett megbízható adatszolgáltatás, mint a kiadványok tekintetében, el kell érni, hogy a feldolgozók az érkeztetés mozzanatakor a legfontosabb adatokkal rendelkezzenek, és csak ellenőrzés végett vizsgálják meg az adott dokumentumokat.

Az első adatok bevitele egybeesik az első ellenőrzéssel. Mint ahogy a NAVA tevékenységében az adatok ellenőrzése folyamatos, és hierarchikus, azaz, az egyes folyamatok egymásra épülnek, és az egyes munkatársak egymást ellenőrzik. (Például az előzetes információkat és a kiválasztott műsorokon szereplő információkat egybevetve, a timekód alapján, annak helyét az első munkatárs megállapítja, de a timekódot - például a tényleges hossz, kulcsképek, tárgyszavak tekintetében - minden munkatárs megállapítja és ellenőrzi, nem utolsósorban a sugárzás idejét, és a műsor tényleges hosszát.

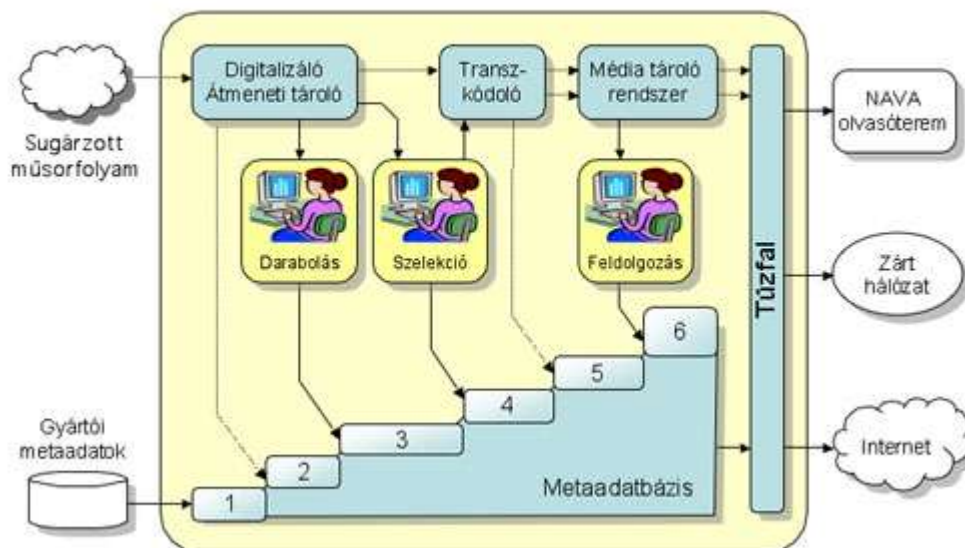
A jövőbeni kutatás, szolgáltatás felől megközelítve a problémát, nem hallgathatjuk el a tartalmak, a kulcsszavak visszakeresésének lehetővé tételét, csak egy nagyon pontosan definiált, fogalmi alapú keresési lehetőséget valósíthatunk meg.

Azt a kényszerű egyszerűsítést, melyet „fontos szempont szerinti” meghatározáskor, illetve ennek a folyamatában végzünk, a képi anyagok kulcsképekkel való ellátása, indexálása fontos tartalmak elő nem hívhatóságát fogja jelenteni.

Távlatilag a cél egy olyan indexálási rendszer kidolgozása, ami a dokumentumokat nem fordítja le szöveggé, hanem audiovizuális jellemzők alapján hasonlítja össze és összekapcsolja egymással. Ez a mintasor egy végtelen számú, tetszőleges szempontok mentén bővíthető lista. Mondhatjuk úgy is, hogy egy audiovizuális thesaurus. Így a tárgyszavas keresés mellett, az audiovizuális jellemzők alapján is kereshető a dokumentum, de bizony a dokumentumot minden szempont szerint le kell írni. Minden analógia, dokumentum leírás újabb kapcsolatteremtési lehetőséggel bővíthet, itt a képelemek nem egy hierarchikus kategóriarendszerbe kerülnek bele, hanem mellérendelődnek egy végtelen, előre definiált halmazba. Az ily módon feldolgozott audiovizuális dokumentumok nem csak más audiovizuális dokumentumokkal, hanem a szövegekkel és a dokumentumokkal is kapcsolatot tartanak. Az archívumi munka lehetővé teszi tehát, mindenféle keresési céllal, mindenféle szempont szerint hozzáférhetőek és visszakereshetőek legyenek. Ez a NAVA K+F tevékenységének egyik legfontosabb része kell, hogy legyen.

A következő ábra az adatok és metaadatok áramlásának sémáját írja le:

NAVA folyamatmodell

A metaadatok keletkezésének menete

1. Műsorkészítőktől begyűjtött metaadatok (a NAVA törvény alapján)
2. A digitalizálás során automatikusan keletkező metaadatok (formátum, idő kódok stb.)
3. Az előfeldolgozás, darabolás során keletkező metaadatok
4. A szelekció eredményei (igen/nem, feldolgozás szintje)
5. A transzkódolás során automatikusan keletkező metaadatok (kulcsképek, vágólisták)
6. A tartalmi feldolgozás során keletkező metaadatok

Automatikus, és emberi folyamatok

- A szaggatott vonalak az automatikus folyamatokat jelzik
- A folytonos vonalak az emberi közreműködéssel vezérelt folyamatokat jelzik

A hozzáférési szintek (a tűzfal, illetve az adatbázis biztosítja)

- Az interneten csak a meta érhető el
- A zárt hálózaton a meta és a böngésző minőségű videó (technológiai korlát)
- A NAVA olvasóterem full extra (de természetesen read only)

A MAGYAR TELEVÍZIÓ ARCHÍVUMA ÉS A NAVA

A Magyar Televízió, hasonlóan a más műsort sugárzó vállalat archívumaival, az újbóli felhasználási célokat kell elsődleges szempontként szem előtt tartani. A produkciónak egészét vagy különböző elemeit úgy kell megőriznie, hogy újra hasznosítható legyen. Ez nem minden esetben egyezik meg az adás anyaggal. A Magyar Televízió Rt. Archívum ma már az elmúlt 45 év műsorainak egységes gyűjtőhelye. Napjainkra az ország legnagyobb kor-, művészet-, kultúr-, és televízió történeti gyűjteményévé vált. A gyűjtött anyagok a nemzet audio-vizuális kincsét képezik, sajátos kulturális és történelmi emlékeket szolgáltatnak korunkról az utódok számára, így jó állapotú és megfelelő feldolgozottságú megőrzésük, átörökítésük alapvető nemzeti érdekek tekinthető. Az Archívum tevékenységét a Média Törvény és a Magyar Televízió Közalapítvány Kuratóriuma által elfogadott Archiválási Szabályzata alapján végzi. Jelenleg közel 165 ezer óra rögzített felvételt őriz az Archívum, a különböző technikai hordozókon. Ma már a hordozókon őrzött anyagok műsorideje szerint az ország legnagyobb mozgókép gyűjteménye.

A kiválasztással együtt járó hibák minimálisra csökkentése érdekében az eljárás során figyelembe kell venni a műsorkészítő, az értékesítési, a műszaki szolgáltatást ellátók véleményét. Az archiválási politikát rendszeresen felül kell vizsgálni, az esetleges változások gondos dokumentálásával. Világosan meg kell állapítani - általában az archívumnak-, hogy ki viseli a végleges felelősséget a kiválasztási politika alkalmazásáért.

A pénzügyi és működési megfontolások miatt, mint például a videoszalag újrahasznosításának igénye, azonnali döntésekre lehet szükség, és biztosítani kell, hogy fennmaradjanak azok az anyagok, amelyek esetében a későbbiekben további értékelés válhat szükségessé.

Egy országos archívum nyilvánvaló más szempontokat kell, hogy figyelembe vegyen, és hosszabb távon kell, hogy gondolkodjon, nem kell a műsorszórók működési megfontolásait figyelembe venniük. Emiatt a műsorszórók és az országos archívumok közötti együttműködés olyan anyagok megőrzését is eredményezi, amelyet egyébként selejteznének, vagy nem is rögzítenének.

Egy műsorszolgáltató szervezetben a megtartás egyik célja az anyag teljes vagy részbeni újbóli sugárzása és értékesítése, a jövőbeni műsorokkal vagy cégelemzéssel kapcsolatos kutatás. A másik cél az MTV Rt. az 1996. évi I. törvény 27§ (1) betartása:

"A közszolgálati műsorszolgáltató a tevékenysége során birtokába került kulturális értékek, és történelmi jelentőségű dokumentumok tartós megőrzéséről archívumában gondoskodik, azokat szakszerűen, tárolja, gondozza."

A kiválasztási kritériumok listája a nemzetközi standard szerint a következőképp alakulhat:

- valamennyi területen történeti jelentőségű aktualitásról szóló anyag
- aktualitásról szóló anyag hely, tárgy vagy természeti jelenség feljegyzéseként
- történeti jelentőségű interjúanyag
- az adott kor véleményeit jelző interjúanyag
- művészeti jelentőségű irodalmi vagy szórakoztató anyag
- a társadalom történetét illusztráló irodalmi vagy szórakoztató anyag
- az audiovizuális gyakorlatot és technikákat illusztráló anyag, beleértve a kereskedelmi és precíziós anyagokat is.

Hírek, hírelemzések, kommentárok, aktuális események:

A hírek, hírelemzések és kommentárok, valamint az aktuális események bármilyen témával foglalkozhatnak, a cél csupán az információk továbbadása. A műsorfajta lehet hírközvetítés, aktuális események magazinja, vagy hosszabb időtartamú, egy témára koncentráló műsor. Gyakran interjúkat, panelvitákat és nyilatkozatokat is fűznek hozzá.

A kiválasztás, archiválás módozatai lehetnek:

- a műsorszám sugárzási szalagja, ahogy a közvetítésre került (ennek újrahasznosítása a feliratok, a kevert hang miatt alig lehetséges)
- szerkesztett tételek
- nyersanyag
- hírcsere, hírügynökségi anyagok
- nézetkópiák

A Magyar Televízió a szerkesztett tétel, felvételi nyersanyagból kiválogatott részletek, válogatott hírcsere anyagok, VHS komplett adást tartalmazó nézet kópiát archivál.

Dokumentumfilm

A Dokumentumfilm a valóság bármely vonatkozását felölelheti: tudomány, vallás, történelem, természettörténet, művészet, ipar, társadalom stb.

A nemzetközi ajánlások ez esetben valamennyi sugárzott dokumentumfilm megőrzését javasolja. Ezt követi az MTV Rt. gyakorlata is.

Tematikus magazinműsorok, viták

Ezek olyan műsorszámok, amelyek napjaink életének valamennyi részletére és problémájára reagálnak. E műsorokat általában stúdióban rendezik és élő közvetítések. Általában hosszú ideig folyamatos sorozatok. Ezek a műsorok mindig aktuálisak, és közérdeklődésre tarthatnak számot.

Az archiválásnál figyelembe kell venni, hogy az ilyen műsorok gyakran "tiszavirág-életűek" és általában a legolcsóbb műsoridőt töltik ki velük. Ritkán használják fel ismét egészében, vagy részleteiben, annak ellenére, hogy talán a legjobban jelezheti a kortárs problémákat és különféle véleményeket, mint ilyen szociológiai szempontból hosszú távon igen jelentős lehet.

Az ajánlások itt a műsorszolgáltatóknál általában a retrospektív válogatás utáni archiválást tekintik irányadónak. A Magyar Televízió a műsортípusoktól függően részleges vagy teljes folyamatos archiválást biztosít.

A drámai műsorok

A drámai műsorok és előadások a társadalmi problémák tükröződései, ily módon napjaink tényfeltáró dokumentumai. A nemzetközi ajánlás, hogy e műsorszámokat mind meg kell tartani. Az MTV is ezt az ajánlást követi.

Szórakoztató műsorok

A műsorok célja szórakoztatás, könnyed időtöltés, lehetnek ezek élő közvetítések, vagy szórakoztató

események felvételei. Míg országos archívumoknak tükrözniük kell a kultúra e típusát is, a műsorszolgáltató ezzel szemben az újbóli értékesítés, sugárzás lehetőségeit figyelembe véve dönt archiválásukról. Ez utóbbi archívumok gazdasági okokból válogatásra kényszerülnek. Nemzetközi ajánlás a következő:

- archiválják az újra hasznosítandó műsorszámokat
- egy - egy típus példáit
- a cselekményfejlődés bemutatását szolgáló példákat
- olyan bohózatok példáit, amelyek társadalmi problémákról festenek képet
- azokat a komédiákat, talkshow-kat, kvíz valamint zenei bemutatókat, amelyekben hírességek szerepelnek.
- olyan vendégek szereplését, akik hosszan beszélnek karrierjükről vagy jelentős eseményekről
- a szokatlan vagy jelentős helyszínen zajló előadásokat
- popshow-kat

Az MTV gyakorlata szerint ezeket a műsorokat archiválja, de természetesen anyagi szempontokat figyelembe azokat nem, amelyekben a műsorvezető összekötő szövegét leszámítva csak az archívumból kivett és már korábban eredeti formában meglévő blokkok szerepelnek. Ilyen az „Őnök kérték”- típusú műsor.

Játék és kvízműsorok

A kategórián belüli műsorok rövid életűek, az újrafelhasználás szempontjából. A NAVA számára a nemzeti örökség részét képezik, és az adott társadalmi közeget tükrözik. A műsorszolgáltatók általában nem őrzik meg pénzügyi okok miatt a műsorfolyamot. Általában típus példákat archiválnak. Az MTV is ezt a gyakorlatot követi.

Gyermekműsorok

A gyermekműsorok valamennyi műsortípust felölelhetik (hírek, szórakozás, dráma stb.) a nemzetközi ajánlások valamennyi sugárzott gyermekműsor archiválását ajánlják. Az MTV követi ezt, kivéve az olyan műsorokat, amiben a műsorvezető összekötő szövegét leszámítva csak az archívumból kivett és már korábban eredeti formában meglévő blokkok szerepelnek, azokat nem archiválja.

Technikai együttműködés

A NAVA mint országos archívum a felsoroltaktól eltérően a teljes műsorfolyamot kell, hogy rögzítse, őrizze, feldolgozza, illetve biztosítsa a kutathatóságát. Technológiai szempontból a gyűjtemény beszerzésének legkorszerűbb módja, ha a NAVA valós időben digitalizálva rögzíti a műsorszolgáltatók adását. A műsorszolgáltatóknak akkor kell kazettán biztosítani a köteleespéldányt, ha a NAVA műszaki meghibásodás vismajor miatt nem tudta a műsorblokkot rögzíteni. A rögzítést, vagyis a köteleespéldányt így a NAVA hozza létre. Ez alól technikai okok miatt kivételt képez majd a műsorszolgáltatók regionális stúdióiból sugárzott műsorok rögzítése. A köteleespéldány rendelet értelmében ezt valószínűleg a műsorszolgáltatóknak kell megoldani VHS példány (logo, és idő generátor) beiktatásával. Erre műszaki költség kalkulációt kell készíteni és a NAVA törvény, törvényre emelkedése után a NAVA és az MTV Rt. közötti írásbeli megállapodásban kell rögzíteni ennek műszaki feltételeit. A megállapodás után a Debrecenben, Pécsen, Miskolcon, Sopronban rögzített VHS kópiákat a Stúdiók továbbítanák hetente egy alkalommal a NAVA megadott címére.

A NAVA és az MTV Rt. Archívum közötti számítástechnikai és adatátvitel

Írásbeli megegyezést kell kötni a NAVA-nak arról, hogy a műsorszolgáltatókat, adásmeneteiket átadják a NAVÁ-nak a tárgyhét megkezdése előtt 24 órával, a NAVA pedig kötelezettséget vállal az átvett anyagok titkosságára a tárgyhét vasárnap 24.00-ig.

A NAVA törvény 2. számú melléklete határozza majd meg azokat a metaadatokat, amelyeket a műsorszolgáltatóknak kötelezően szolgáltatni kell majd a NAVA számára. A mellékletben felsorolt adatok közül a televíziós műsorszolgáltatókra a következő adatok vonatkoznak:

A törvény 10.§ - ának (3) bekezdése alapján a kötelezpéldány szolgáltatással egyidejűleg a szolgáltató a következő adatokat köteles eljuttatni, a sugárzást követő harmadik nap 24.00 - óráig:

	Dokumentum	Meghatározás
1.	Cím	A dokumentumban szereplő szó, kifejezés vagy egyéb jelcsoport, amely a dokumentum megnevezésére szolgál
2.	Sorozat cím	A sorozat keretében megjelent dokumentumoknak a sorozatra vonatkozó főcíme
3.	Eredeti cím	A dokumentum eredeti nyelvű első kiadásának címe
4.	Kiadó	Az a természetes vagy jogi személy, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, aki / amely anyagi és / vagy irányítási, igazgatási felelősséget vállal a dokumentum nyilvánosságához közvetítéséért.
5.	Nyilvánosságra hozó (műsorszolgáltató) csatorna megnevezése	
6.	Nyelv	A dokumentumban előforduló szövegek nyelve
7.	Adás nap	Az a naptári nap, amikor adott adásmenet alapján a nyilvánosságához közvetítik a műsorszámot.
8.	A dokumentum sugárzásának időpontja (óra, perc)	
9.	Adásidő	Az adáshossz.
10.	Műfaj (típus)	A dokumentum típusát, műfaját, általánosabb sajátosságait jelölő kifejezés, vagy besorolási szám (EBU -TV)
11.	Létrehozó, Alkotó	Az a természetes vagy jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, aki/amely a dokumentum vagy annak fő része szellemi tartalmának alkotója, aki/ amely a tartalomért felelős.
11*1	Író, költő	
11*2	Műfordító	
11*3	Forgatókönyvíró	
11*6	Fordító	

11*7	Dramaturg	
11*8	Rendező	
11*9	Zeneszerző	
11*11	Felelős szerkesztő	
11*12	Operatőr (TV)	
11*13	Híradó blokk operatőre (TV)	
11*14	Díszlettervező (TV)	
11*15	Bábtervező (TV)	
11*16	Jelmeztervező (TV)	
11*17	Animátor (TV)	
11*18	Koreográfus (TV)	
11*25	Riporter	
11*27	Tudósító	
11*28	Műsorvezető	
11*29	Producer (TV)	Az a személy vagy testület, aki, vagy amely az audiovizuális dokumentum létrehozásáért anyagi felelősséget vállal, és magát az elektronikus dokumentumban vagy annak külső forrásában producerként nevezi meg.
11*30	Szerkesztő	
11*31	Előadó	
11*32	Színész	
12.	Közreműködő	Az a természetes vagy jogi személy, aki / amely a dokumentum szellemi tartalmának létrehozásában részt vesz, és a létrehozóhoz képest alárendelt, illetve járulékos szerepet tölt be, illetve aki / amely a dokumentum valamely járulékos részének létrehozója
12*1	Vágó (TV)	
12*2	Főgyártásvezető (TV)	
12*3	Gyártásvezető (TV)	
12*5	Zenei szerkesztő	
		** Reklámok esetében a fenti adatszolgáltatás nem kötelező.

Nem kötelező az adatszolgáltatás az alább felsoroltakra, de a műsorszolgáltatónál meglévő adatot a NAVA befogadja:

	Dokumentum	Meghatározás
12.	Hangmérnök	
	Közreműködő:	
13.	Tartalom, cselekmény leírása	
14.	A felvételi helyszínek leírása	
15.	Riportalany/ok	
16.	Kapcsolat	Hivatkozás egy kapcsolódó forrásra, kapcsolat más műsorszámokkal

A felsorolt kötelező adatokat az MTV Rt. Archívuma az MTV Rt.-ben rendszeresített III. számú Műsörtörzslap adatai (metaadata) alapján biztosítani tudja majd, a törvényi kötelezettségének megfelelően a sugárzást követően 72 órán belül. Ehhez szükséges, hogy az MTV Rt. a törvény megjelenéséig bevezesse az új törzslap mintát (várható 2004. január). Célszerű lenne, ha a NAVA-(saját kerete terhére)- az MTV, DUNA TV-vel olyan megállapodást kötne, hogy a műsorszolgáltatóknál kihelyezett munkatársat foglalkoztatna, akik a napi adatátvitelt, adategyeztetést, adatpótlást meg tudják helyben oldani.

Az MTV Archívuma az 1980-as évek közepén kezdte meg a számítógépes adatnyilvántartást. Ekkor az UNESCO által térítésmentesen biztosított ISIS elnevezésű számítógépes rendszert kezdte használni, és használja a mai napig. A rendszerről adatot továbbítani más típusú rendszerbe nem lehet. Így a NAVA számára metaadatokat az MTV papír formátumban tud majd biztosítani, míg a helyzet nem változik. Az MTV Műszaki Igazgatósága, Vállalatinformatikai és folyamatkontrolling Főosztálya és az Archívum közös fejlesztésében 2004 év első felében elkészül a rendszer átalakítása és a migrálásához szükséges program

A MIA (MTV Internet Archívum) project keretén belül folyik a régi ISIS adatbázis migrálásának automatizálása, és egy olyan SQL alapú szoftver-rendszer fejlesztése. Az új archívum rendszer adatállománya tehát 3 fő komponensből fog állni.

Törzsadatbázis: a régi ISIS adatok migrált formája a MIA adatbázisban.

Napi keletkező rekordok: a műsorkészítési információs rendszerbe bevitt anyagok metaadatainak egy része napi normalizáció keretén belül a MIA rendszerébe átkerül.

Archívum specifikus adatok: egy újonnan fejlesztett vékony kliens program segítségével az archívum SQL szerverén fellelhető adatok szerkeszthetőek és kiegészíthetőek lesznek.

A rendszer fő komponensei:

ArchiWEB: Internet/intranet web oldalak, a katalógus kereséséhez, megtekintéséhez.

ArchED: az archívumban található adatok szerkesztésére írt, Windows munkaállomásokon futtatható vékony kliens program.

ArchMIGRATOR: a jelenlegi ISIS adatbázisok migrálását végző program.

ArchBRIDGE: a műsorkészítési információs rendszerbe bevitt adatokat napi normalizációval lehet a MIA adatbázisba automatikusan átvinni ennek segítségével.

A MAGYAR RÁDIÓ ÉS A NAVA

A Magyar Rádió Részvénytársaság Szervezeti és Működési Szabályzata (2002. június) az Archívum feladatául (egyebek mellett) az alábbiakat jelöli ki:

Az MR Rt. mint nemzeti műsorszolgáltató, kiemelt szerepet tölt be a hangrögzítés és a rádiózás története során felgyülemlett értékeknek, a birtokában lévő, általa készített, vásárolt vagy ajándékba kapott hanghordozókból, hangemlékekből, könyvekből, sajtótermékekből, írásos, tárgyi, képi és műszaki emlékekből álló gyűjtemények védelmében, gyarapításában, megőrzésében, a nemzeti és egyetemes, kulturális és történeti értékeknek az utókor számára való megővésében, feldolgozásában, a jogtisztá dokumentumok hozzáférhetővé tételében.

Feladatai különösen:

- az Archiválási Szabályzatból következő feladatok végrehajtása,
- a tudományos kutatás elősegítése,
- együttműködés a hazai és külföldi rádiókkal és televíziókkal, könyv- illetve hanglezmezkiadókkal, múzeumokkal, és egyéb gyűjteményekkel,
- a muzeális jellegű gyűjteményének felhasználásával kiállítások szervezése.

Az Archívum az MR Rt. oszthatatlan tulajdona. Az Archívum mint egyedülálló kor-, művészet-, kultúr-, társadalom- és rádiótörténeti gyűjtemény, nemzeti archívumként is működik. Az Archívumban őrzött dokumentumok, műsorszámok az MR Rt. tulajdona, az itt őrzött írásos, képi, hangzó, tárgyi elektronikus dokumentumok, műsorszámok elidegeníthetetlenek, ezek összességükben és egyenként sem adásvétel, sem az MR Rt. tulajdonát érintő más jogi aktus (apport, zálog, stb.) tárgyai nem lehetnek.

A NAVA mint kötelezpéldány szabályozás alapján felállított intézmény törvényi felhatalmazással gyűjtőkörébe emeli a Magyar Rádió Rt. három országos sugárzású csatornájának (Kossuth, Petőfi, Bartók Adók) közszolgálati műsorait. A NAVA nem olvaszthatja magába a Magyar Rádió Rt. Archívumának anyagait, hanem „törzsanyagát” a kötelezpéldány szabályozása alá eső műsorszámok kell, hogy adják. A korábban keletkezett, s fent részletezett dokumentumokat továbbra is az MR Rt. Archívuma kell, hogy őrizze.

A műsorok folyamatos on-line hozzáférésére a Magyar Rádió Rt. műszaki, informatikai, humán erőforrások hiányában kötelezettséget nem vállalhat.

A teljes műsorfolyam rögzítése szükséges, hiszen a sugárzás pillanatában nem történhet szelekció, s nem dönthető el mely műsorok/műsorszámok veendőek majd fel a NAVA gyűjtőkörébe a későbbi analitikus feltáráskor.

A NAVA törvény minden esetben kötelezi a szolgáltatót az audiovizuális műsorszámok azonosító adatainak szolgáltatására.

Az adatok folyamatos szolgáltatására feltétlenül szükséges csatornánként egy munkahely kialakítása, amely a kötelezően szolgáltatandó adatokat felveszi, ellenőrzi, kiegészíti, on-line eljuttatja a NAVA által megadott helyre/címre, a NAVA igényei szerint.

Az előzetes tárgyalásokon a már tárgyalt kötelező adatszolgáltatás az alábbiak alapján javasolt. Értelemszerűen a műfaji sajátosságok szűkítik/bővítik az adatok körét, valamint az a tény, hogy a sugárzás után mely adatokkal rendelkezik a Magyar Rádió Rt.

A legkorábban 72 órán belül szolgáltatott adatok köre a következő:

	Dokumentum	Meghatározás
1.	Cím	A dokumentumban szereplő szó, kifejezés vagy egyéb jelcsoport, amely a dokumentum megnevezésére szolgál
2.	Sorozat cím	A sorozat keretében megjelent dokumentumoknak a sorozatra vonatkozó főcíme
3.	Eredeti cím	A dokumentum eredeti nyelvű első kiadásának címe
4.	Kiadó	Az a természetes vagy jogi személy, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, aki / amely anyagi és / vagy irányítási, igazgatási felelősséget vállal a dokumentum nyilvánosságához közvetítéséért.
5.	Nyilvánosságra hozó (műsorszolgáltató) csatorna megnevezése	
6.	Nyelv	A dokumentumban előforduló szövegek nyelve
7.	Adás nap	Az a naptári nap, amikor adott adásmenet alapján a nyilvánossághoz közvetítik a műsorszámot.
8.	A dokumentum sugárzásának időpontja (óra, perc)	
9.	Adásidő	Az adáshossz.
10.	Műfaj (típus)	A dokumentum típusát, műfaját, általánosabb sajátosságait jelölő kifejezés, vagy besorolási szám (EBU -TV)
11.	Létrehozó, Alkotó	Az a természetes vagy jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, aki/amely a dokumentum vagy annak fő része szellemi tartalmának alkotója, aki/ amely a tartalomért felelős.
11*1	Író, költő	
11*2	Műfordító	
11*3	Forgatókönyvíró	
11*4	Szövegíró	
11*5	Publicista	
11*6	Fordító	
11*7	Dramaturg	

11*8	Rendező	
11*9	Zeneszerző	
11*10	Zenei rendező	
11*11	Felelős szerkesztő	
11*19	Átdolgozó	
11*20	Feldolgozó	
11*21	Hangszerelő	
11*22	Összeállító	
11*23	Hírszerkesztő	
11*25	Riporter	
11*26	Rádióra alkalmazó	
11*27	Tudósító	
11*28	Műsorvezető	
11*30	Szerkesztő	
11*31	Előadó	
11*32	Színész	
12.	Közreműködő	Az a természetes vagy jogi személy, aki / amely a dokumentum szellemi tartalmának létrehozásában részt vesz, és a létrehozóhoz képest alárendelt, illetve járulékos szerepet tölt be, illetve aki / amely a dokumentum valamely járulékos részének létrehozója
12*4	Műsorszervező	
12*5	Zenei szerkesztő	
12*6	Zenei munkatárs	

Az alapadatoknak kitöltése a nemzetközi szabványoknak és ajánlásoknak megfelelően a Dublin Core szabályzat szerint kívánatos.

A NAVA törvény hatályba lépését követően a műsorszámok illetve a kapcsolódó dokumentumok elhelyezéséről, a kötelezpéldány szolgáltatásának módjáról, az ezzel kapcsolatos kérdésekről a szolgáltató és az audiovizuális archívumok szolgáltatási szerződésben állapodnak meg.

A Magyar Rádió Rt. Archívuma elsősorban a közszolgálati rádiózás során keletkező illetve a közszolgálati rádiózáshoz szükséges hangfelvételeket (zene, beszéd, zaj), és a feltáráshoz, informáláshoz, műsorkészítéshez szükséges írásos dokumentumokat őriz. Sőt a rádiózás történetének tárgyi, technikatörténeti emlékeit is. De gyűjt teljességre nem törekvően, magyar nyelvű és magyar vonatkozású, történelmi és kultúrtörténeti értékű hangdokumentumokat is. Az Archívum gyűjteményének egészét a szervezeti egységek részgyűjteményeinek összessége alkotja, amelyek állománya egymást kölcsönösen kiegészíti. A NAVA kötelezpéldány gyűjteményének, a megőrzésre átvett rádiós műsorszámokon keresztül, feltétlenül tükröznie kell az imént említett

dokumentumegyüttest. Az archívumból műsor készül, a műorból archívum lesz. A NAVA gyűjtőkörébe a Magyar Rádió Rt. Archívuma gyűjtőköri szabályzatának alapján fel kell venni megőrzésre, analitikus feltárássra, a kulturális örökségünk védelmére kiemelt dokumentumok közé az alábbiakat:

Főgyűjtőkör:

- Hír típusú műsorok: Hír, tudósítás, interjú
- Irodalmi műsorok: Rádiójátékok, Rádióváltózat, Adaptáció (regény, vers, novella, karcolat)
- Rádiós műfajok: Élő közvetítés, közvetítés (ezen belül társadalmi, sport-, politikai, kulturális eseményről)
- Teljes műsorfolyam: (Negyedévenként 1-1 teljes nap rögzítése, dokumentálása, archiválása) Kossuth, Petőfi, Bartók Adó

A NAVA törvény 1. §-a a törvény hatályát minden a nyilvánossághoz közvetített magyarországi előállítású vagy magyar vonatkozású audiovizuális műsorszámra, azok szolgáltatásával és archiválásával kapcsolatos feladatokra, valamint a kulturális örökség védelmére és digitális megőrzésére terjeszti ki. A közszolgálati Magyar Rádió Rt. sugárzott műsorainak durván a fele a magyar és az egyetemes zenei életet mutatja be, teszi közkincsé az ismert és ismeretlen zeneműveket, ismert és ez idáig ismeretlen művészek tolmácsolásában. Ennek megfelelően nem kerülhető meg, hogy a NAVA gyűjtőkörébe - amely az egyik közszolgálati műsorszolgáltató sugárzott műsorait/műsorszámait hivatott védeni és megőrizni - a zenei, a zenével foglalkozó műsorokat is beemlje. Ezek részletes feldolgozása azonban nem követelmény, így a feldolgozási időből ez a mennyiség leszámítható.

Főgyűjtőkör:

- Klasszikus zenei felvételek: vokális művek (operák, operettek, musicalek, dalok, oratóriumok, kórusművek), instrumentális művek (élő közvetítések, stúdiófelvételek)
- Könnyűzenei felvételek, jazz: minden irányzatú vokális és instrumentális felvétel
- Népzenei felvételek: népzene, nóta, vokális és instrumentális felvételek
- Egyéb zenei felvételek

Az előbb említett két nagy területen kívül - ha nem is teljességre törekvően, de legalább „illusztrációként” szükséges a természeti hangeffektusok (állati hangok, az időjárás hangjai), helyszíni atmoszféra hangjai (tömegzaj, utcazaj, erdőzúgás, patakcsobogás), technikai hangeffektusok (autó, vonat, gépek), zenei jellegű hangeffektusok (harangok, órajátékok, szignálok) felvétele a NAVA „rádiós” gyűjtőkörébe.

A NAVA olyan információs rendszer, amelynek feladata a kommunikáció, az információáramlás biztosítása. A kommunikáció mellett a másik fontos feladat a társadalom információkincsének, tudásának megőrzése, s annak biztosítása, hogy ez a tudás bekerüljön a kommunikáció csatornájába. Az elvont tudást reprezentálni kell. A tárgyasult tudás sok formája létezik, az archívum szempontjából ez maga a dokumentum. Ezt a tudást kell a kommunikációs folyamat tartalmává, tárgyává tenni.

A NAVA a törvényben meghatározott feladatait - gyűjtés, tárolás, őrzés, feldolgozás, védelem - úgy kell ellátnia, hogy a rendelkezésre álló információ-tömeget a felhasználó igényeinek szem előtt tartásával legyen képes bekapcsolni a társadalom kommunikációs rendszereibe. Az elsődleges cél a teljes digitalizáció, az információs társadalom kívánalmainak való megfelelés. Ha a jövő társadalmát, az információs, a tudás társadalmát építjük, akkor nyitni kell a külvilág felé, s ezáltal létrejön a „virtuális archívum”, a falak nélküli dokumentumtár. E célok elérése érdekében az adatbázisok metaadatainak egységsítése, áttekinthetősége nélkülözhetetlen.

A NAVA SZOLGÁLTATÁSI RENDSZERE

Alapelvek:

- a metaadatbázis nyilvános része bárki számára on-line hozzáférhető;
- az audiovizuális dokumentumokat a kijelölt közgyűjteményekben elhelyezett terminálokon lehet megtekinteni;
- a szolgáltatásmenedzsment célrendszere;
- a felhasználói igények folyamatos monitorozása;
- a szolgáltatás minőségének emelése révén az ésszerű felhasználói igényekhez való alkalmazkodás;
- az értéknövelt szolgáltatásokra építve vállalkozási tevékenység folytatása;
- hosszú távon a szolgáltatások költségének a csökkentése.

Szolgáltatásbiztosítás

A hozzáférési szintek meghatározása

Szigorú elvek alapján, egyértelműen meg kell határozni a különböző felhasználói jogosultságokat, mert ezek alapján kapnak az egyes felhasználói kategóriákba tartozó személyek a rendszer, illetve az adatbázis bizonyos részei felett rendelkezési, módosítási, lekérdezési stb. jogosultságot.

További elemzést és egyeztetést igénylő kérdés, hogy a műsorszolgáltatók archivátorai - a nyilvános adatbázison túlmenően - mely adatokhoz, illetve műsorszámokhoz férnek/férhetnek hozzá. Biztosra vehető, hogy nem lesz egyforma az eljárás: azok a műsorszolgáltatók, amelyek szerződnek a NAVÁ-val a műsorszámok újrahasznosítására, bizonyosan nagyobb hozzáférési szabadságot kapnak a NAVA értéknövelt adataihoz, mint azok, amelyek nem hatalmazzák fel erre az archívumot. Ezzel együtt biztosítani kell, hogy minden műsorszolgáltató csak azokhoz a művekhez, illetve adatokhoz férjen hozzá, amelyhez megfelelő jogosultsága van (természetesen főként a saját műsorszámaihoz).

Felülről lefelé haladva az egyes szintek:

NAVA struktúra	felhasználói szint	Jogosultság
hardver és szoftver eszközök	rendszergazda I.	supervisor
	rendszergazda II.	rendszerfelügyelet
	operátor	Üzemeltetés
metaadatbázis-építés és -karbantartás	archivátor I.	a NAVA által menedzselt adatok teljes köre (ellenőrzés, javítás, törlés stb.)
	archivátor II.	a NAVA értéknövelt adatainak létrehozása
	archivátor III.	a metaadatok létrehozása, ellenőrzése, javítása
	archivátor IV.	távmunkásként a metaadatok létrehozása a weben keresztül
metaadatbázis lekérdezés	felhasználó I.	kutató, egyetemi oktató - az értéknövelt adatokhoz is hozzáfér
	felhasználó II.	emelt szintű jogosultsággal bíró PhD doctorandus, egyetemi hallgató stb.
	felhasználó III.	a publikus adatokhoz fér hozzá
AV archívum	archivátor I.	a NAVA által rögzített műsorszámok teljes köre (döntés az archívumba kerülésről, a törlendő műsorszámok regisztrálása)

	archivátor II.	a NAVA által archivált műsorszámok teljes köre (tartalmi elemzés, tartalmi leírás készítése, illetve a kulcsképek, kulcsszavak, értéknövelt adatok ellenőrzése)
	archivátor III.	a kulcsképek, kulcsszavak hozzárendelése, értéknövelt adatok létrehozása, ellenőrzése, javítása
	archivátor IV.	távmunkásként a kulcsképek, kulcsszavak hozzárendelése, értéknövelt adatok létrehozása (kizárólag a NAVÁ-t megillető védettséget élvező eszközökön)

Vállalkozói tevékenység

A NAVA várhatóan közhasznú társasági formában fog működni, amelynek az alapító okiratában rögzíteni kell, hogy mely tevékenységeket végzi közhasznú, illetőleg vállalkozási tevékenységként.

A műsorszolgáltatókkal törekedni kell olyan szerződések megkötésére, amely lehetővé teszi, hogy a NAVA kereskedelmi céllal is hasznosíthassa az általa őrzött anyagokat: egyrészt az archív anyagok felhasználásával új produkciókat hozhat létre, másrészt értékesítheti a tulajdonában lévő anyagok sugárzási jogait.

A NAVA távlati működésének egyre jelentősebb részét képezheti a tárolt műsorszámok újrahasonosítása.

Az egyes műsorszolgáltatókkal kötött egyedi szerződés alapján

Az egyes műsorszolgáltatók jónak láthatják archiválási tevékenységük átadását a NAVA számára, amely ezt bér munka jelleggel végezheti a műsorszolgáltatók szempontjából olcsóbban és mindenképpen hatékonyabban.

Műsorszolgáltatók közötti közvetítés

A NAVA kiemelt helyzeténél fogva, elsősorban, amikor a helyi műsorszolgáltatók is bekapcsolódnak, országos információs bázisnak tekinthető, amely közvetítőként szerepelhet az egyes műsorszolgáltatók felé műsorcsere, vásárlás, kutatás terén.

Kis magán AV archívumok továbbhasznosítása

A NAVA tárolhat különféle nemzeti kultúra szempontjából érdeklődésre számot tartó magán AV archívumokat, és ezek anyagait akár jogkivásárlás, akár megbízáson alapon továbbhasznosíthatja.